

Målnummer:	Ö3502-10	Avdelning:	2
Avgörandedatum:	2011-08-26		
Rubrik:	Återkrav av arbetslöshetsersättning har ansetts inte röra sig om en konsumentfordran, varför tioårig preskriptionstid har ansetts gälla enligt preskriptionslagen.		
Lagrum:	2 § preskriptionslagen (1981:130)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none"> • NJA 1988 s. 503 I och II • NJA 1993 s. 724 • RH 1995:6 • RH 2007:6 • RH 2010:49		

REFERAT

Kronofogdemyndigheten

Med åberopande av en dom, meddelad av Länsrätten i Stockholms län den 25 maj 2005 mot H.W., begärde Ledarnas Arbetslöshetskassa (arbetslöshetskassan) verkställighet hos Kronofogdemyndigheten. H.W. invände mot betalningsskyldighet för kravet och anförde bl.a. att den dom som avsågs inte innefattade ett betalningsföreläggande utan avsåg avslag på ett överklagande av ett omprövningsbeslut som tagits av arbetslöshetskassan i januari 2005.

Arbetslöshetskassan bestred bifall till invändningen och anförde bl.a. följande. H.W. har invänt mot kassans begäran om verkställighet med länsrättens dom som exekutionstitel. Av 10 § lagen (1997:238) om arbetslöshetskassor, ALF, framgår att arbetslöshetsersättning inte lämnas bl.a. till person som deltar i utbildning. I 68 § ALF finns regler om återbetalning av det som betalats ut för mycket. För det fall ersättningstagaren orsakat att ersättning felaktigt betalats ut, dvs. som i detta fall, gäller strikt återbetalningsskyldighet. Länsrätten har i domen den 25 maj 2005 avslagit H.W:s överklagan och slagit fast att arbetslöshetskassan har haft fog för sitt beslut att återkräva utbetald ersättning. Länsrättens dom ska läsas tillsammans med arbetslöshetskassans beslut och då anses innebära ett åliggande för H.W. att återbetala felaktigt utbetald ersättning.

H.W. anförde därefter bl.a. att preskription hade inträtt för skulden.

Kronofogdemyndigheten (kronofogden Lars Karlsson) förordnade i beslut den 29 juni 2010 att verkställighet fick ske i målet och anförde som skäl bl.a.: Av länsrättens dom läst tillsammans med arbetslöshetskassans beslut framgår att H.W. ålagts återbetalningsskyldighet för felaktigt utbetald arbetslöshetsersättning och får anses vara en verkställbar exekutionstitel. Något hinder mot verkställighet föreligger därför inte. - För fordringsanspråk av förevarande slag gäller en preskriptionstid om tio år från fordrans uppkomst. Med hänsyn härtill har fordringsanspråket inte preskriberats.

Vänersborgs tingsrätt

H.W. överklagade beslutet och yrkade att tingsrätten skulle förordna att verkställighet inte fick ske avseende hennes skuld till arbetslöshetskassan. Hon anförde som grund härför bl.a. följande. Kassan ska betraktas som en näringsidkare vilket innebär att treårig preskriptionstid gäller. Fordran är därmed preskriberad. Det rättsfall kassan hänvisat till (NJA 1991 s. 363) är inte tillämpligt i detta fall eftersom det avser Försäkringskassan som är en statlig myndighet.

Tingsrätten (rådmannen Jonas Sandgren) avslag överklagandet i beslut den 30 juli 2010.

Som skäl för beslutet angavs: Enligt 2 § andra stycket 1 preskriptionslagen (1981:130) är preskriptionstiden tre år för fordran mot konsument, om fordringen avser en vara, tjänst eller annan nytthet som en näringsidkare i sin yrkesverksamma verksamhet har tillhandahållit konsumenten huvudsakligen för enskilt bruk.

Av förarbetena till preskriptionslagen följer att treårspreskription inte är tillämpligt rörande en fordran som härrör från ren myndighetsutövning. Som exempel nämns statens fordringar på återbetalning av studiemedel och bostadslån. (Jfr prop. 1979/80:119 s. 92).

Eftersom arbetslöshetskassornas administration av allmänna medel enligt regler som i allt väsentligt fastställts av statsmakterna är att anse som myndighetsutövning (jfr bl.a. prop. 1996/97:107 s. 125) konstaterar tingsrätten, mot bakgrund av vad som anförts ovan, att tioårig preskription gäller för den aktuella fordran.

På grund av vad som nyss anförts och enligt vad Kronofogdemyndigheten angett i det överklagade beslutet ska överklagandet avslås.

Hovrätten för Västra Sverige

H.W. överklagade tingsrättens beslut till hovrätten, som meddelade prövningstillstånd.

H.W. yrkade att hovrätten skulle förordna att verkställighet inte fick ske avseende hennes skuld till arbetslöshetskassan. Hon anförde att den fordran som ligger till grund för arbetslöshetskassans begäran om verkställighet är preskriberad eftersom arbetslöshetskassan är att anse som en näringsidkare och treårig preskriptionstid gäller.

Arbetslöshetskassan bestred ändring och anförde följande. Arbetslöshetskassan är inte att anse som näringsidkare utan är en ekonomisk förening som drivs utan vinstsyfte. Arbetslöshetskassorna har som enda syfte att administrera och betala ut arbetslöshetsersättning till sina medlemmar och har tilldelats myndighetsutövning med stöd av regeringsformen och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Handläggningen av ärenden och beslutsfattande rörande arbetslöshetsförsäkringen utgör därvid ren myndighetsutövning.

Hovrätten (hovrättslagmannen Hans Frennered, hovrättsrådet Charlotte Hallén och hovrättsassessorn Carolina Granlund) fastställde i beslut den 26 augusti 2011 tingsrättens beslut. I beslutet anförde hovrätten:

Av utredningen framgår att arbetslöshetskassans fordran avser återkrav av arbetslöshetsersättning enligt 68 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Hovrätten konstaterar inledningsvis att Länsrättens i Stockholms län dom den 25 maj 2005, läst tillsammans med beslutet av arbetslöshetskassan den 26 november 2004 om att återkräva ersättningen (beslutet omprövat den 28 januari 2005), enligt uttalande av Högsta domstolen, utgör en exekutionstitel (se rättsfallet NJA 1991 s. 363).

Det är ostridigt mellan parterna att det gått mer än tre år mellan preskriptionsavbrotten. Den fråga som hovrätten har att pröva i verkställighetsärendet är vilken preskriptionstid som är tillämplig på den aktuella fordran.

Enligt 2 § preskriptionslagen (1981:130) preskriberas en fordran tio år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Dock är enligt andra stycket i samma paragraf preskriptionstiden tre år för en fordran mot en konsument om fordringen avser en vara, tjänst eller annan nytthet som en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet har tillhandahållit konsumenten för huvudsakligen enskilt bruk. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att treårspreskriptionen kan vara tillämplig även när en tjänst eller annan nytthet har tillhandahållits av ett statligt eller kommunalt organ, om det offentliga organet kan anses ha handlat i egenskap av näringsidkare. Vidare uttalas i förarbetena att om det är fråga om en fordran som härrör från ren myndighetsutövning är inte bestämmelserna om treårspreskription tillämpliga och att exempelvis statens fordringar på återbetalning av studiemedel och

bostadslån därmed är underkastade den allmänna tioårspreskriptionen i den mån inte särskilda preskriptionsbestämmelser gäller. Av förarbetena framgår även att lagstiftningen om treårig preskriptionstid för fordringar mot konsumenter anknyter till det näringsidkarbegrepp som finns i konsumentskyddslagstiftningen. (NJA II 1981 s. 14 ff).

Högsta domstolen har i rättsfallen NJA 1988 s. 503 I och II - som gällde engångsavgift för utförande av allmän va-anläggning (I) och tv-avgift (II) - uttalat att bestämmelsen om treårspreskription bör ges en vidsträckt tillämpning. Utgångspunkten för bedömningen bör vara hur rättsförhållandet uppfattas ur en konsuments perspektiv. Avgörande blir då inte om i detta ingår något inslag av myndighetsutövning. Klart är dock att den längre preskriptionstiden blir tillämplig när förhållandet uppvisar så påtagliga moment av offentlig maktutövning att det helt skiljer sig från en privaträttslig relation.

Arbetslöshetskassorna är inte myndigheter utan privata organ, föreningar, som inom ramen för trygghetssystemet administrerar allmänna medel enligt regler som i allt väsentligt fastställs av statsmakterna. Kassornas verksamhet är att anse som myndighetsutövning (jfr prop. 1996/97:107 s. 125, JO ärende dnr 4448-2000, Regeringsrättens rättsfall RÅ 2000 not 58 och RÅ 2003 ref. 45).

Av 41 § ALF följer att arbetslöshetskassorna ska ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka kassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och arbetslöshetsavgift samt övriga utgifter. Detta talar för att Arbetslöshetskassan, i vart fall ur den enskildes perspektiv, synes bedriva yrkesmässig verksamhet. Att verksamheten inte bedrivs i vinstsyfte saknar betydelse. Medlemskap i Arbetslöshetskassan är inte obligatoriskt och en enskild person har, i vissa fall, för sitt val av medlemskap ett flertal arbetslöshetskassor att välja mellan. Därtill kommer att den som blir arbetslös och inte är medlem i någon arbetslöshetskassa får ersättning enligt grundförsäkringen medan den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under viss tid får ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen. Det anförda talar för att medlemskapet i en arbetslöshetskassa ur den enskildes perspektiv kan uppfattas som likställt med att teckna en försäkring. Dock skiljer sig arbetslöshetsförsäkringen från privata försäkringar genom att medlemsavgifterna enbart täcker en del av den arbetslöshetsersättning som betalas ut. Resten finansieras av skattemedel.

Som nämnts är enligt förarbetena till preskriptionslagen treårspreskriptionen inte tillämplig rörande en fordran som härrör från ren myndighetsutövning. Som exempel anges statens fordringar på återbetalning av studiemedel och bostadslån. Enligt hovrättens mening finns det starka skäl som talar för samma synsätt beträffande arbetslöshetskassornas fordringar även om dessa inte uttryckligen nämns i förarbetena. Det är fråga om statliga bidrag och med avseende på preskriptionstiden bör skillnad knappast göras beroende på vem utbetalaren av medlen är.

Enligt hovrättens mening utgör arbetslöshetskassans fordran inte en konsumentfordran på sätt som i 2 § andra stycket preskriptionslagen förutsätts för att en treårig preskriptionstid ska gälla. En fordran rörande återkrav av arbetslöshetsersättning avser inte en tjänst eller annan nyttighet, något som är en förutsättning enligt den nämnda bestämmelsen. Klart står vidare att fordringsförhållandet för den enskilde företer påtagliga moment av offentlig maktutövning. Sådillvida skiljer det sig från en privaträttslig relation.

Fordran omfattas därför enligt hovrättens mening inte av preskriptionslagens bestämmelse om konsumentfordran. För fordran gäller således tioårspreskription och Arbetslöshetskassans fordran på H.W. är därmed inte preskriberad. Hinder för verkställighet föreligger då inte.

Hovrättens beslut meddelat: den 26 augusti 2011.

Mål nr: Ö 3502-10.

Lagrum: 2 § preskriptionslagen (1981:130).

Rättsfall: NJA 1988 s. 503 I och II; NJA 1993 s. 724; RH 1995:6; RH 2007:6; RH 2010:49.

Litteratur: Jan Forsström; Preskription av fordringar, kommentar till nya lagen.

Sökord: Preskription

Litteratur: Jan Forsström; Preskription av fordringar, kommentar till nya lagen

---